

ضرورت های طراحی، تدوین و تنظیم لایحه قانون توسعه کار آفرینی و اشتغال معلولین (پیوست توجیهی لایحه)

توانمندسازی معلولین یکی از اصولی ترین استراتژی ها در راستای حفظ و تقویت کرامت انسانی آنان می باشد و بر همین اساس راهبرد توسعه کار آفرینی و اشتغال معلولین در برنامه ریزی های کلان دولت مورد توجه و عنایت ویژه قرار گرفته است.

بیکاری یکی از چالش های اصلی فرا روی معلولین جوای کار است که موجب انزوا و سرخوردگی آنان و عدم حضور اثرگذارشان در جامعه است. مطالعات نشان می دهد که به طور متوسط نرخ بیکاری معلولین (نابینایان، ناشنوایان، معلولین جسمی - حرکتی، معلولین ضایعه نخاعی، بیماران روانی مزمن و ...) بیش از ۶۳ درصد است.

در سال های اخیر که طرح حمایت از بنگاه های اقتصادی زودبازده و کار آفرین به اجرا در آمده است، به دلیل ناهمگونی این طرح با شرایط خاص معلولین، امکان بهره مندی گروه عظیمی از آنان از مزایای طرح فراهم نشده است که البته بخشی از مشکلات اجرایی این طرح برای معلولین به نظام بانکی کشور و بخش دیگر آن به آیین نامه ها، قوانین و مقررات اجرائی طرح مربوط می شود. با توجه به مطالب صدرالاشاره، مطالعات گسترده ای برای آسیب شناسی علل و عوامل عدم توسعه کار آفرینی و اشتغال معلولین انجام شده است و علاوه بر مطالعات تطبیقی مربوط به سایر کشورها؛ پژوهش ها و مطالعات میدانی مربوطه به حوزه بازار کار با مشارکت انجمن ها و تشکل های معلولین و همچنین کارفرمایان و کار آفرینان علاقه مند به توسعه کار آفرینی و اشتغال معلولین به سرانجام رسیده است.

نتایج این بررسی ها حاکی از آن است که توسعه کار آفرینی و اشتغال معلولین مستلزم وجود مجموعه ای از قوانین و مقررات حمایتی - هدایتی ویژه است که با اجرای آن قوانین بتوان نسبت به افزایش حضور اثرگذار معلولین در بازار کار اقدام نمود.

نکته قابل توجه آن است که بیکاری معلولین علاوه بر ایجاد مشکلات و معضلات فراوان اقتصادی برای آنان، جایگاه انسانی و اجتماعی و فرهنگی آنها را نیز در جامعه تنزل می دهد و روحیه یأس و خودکم بینی و رکود و ناتوانی را در میان آنان ترویج می نماید و به همین دلایل هزینه های مادی و معنوی فراوانی برای خانواده های معلولین و جامعه به وجود می آورد.

این در حالی است که مشارکت فعال معلولین در جامعه اولاً موجب افزایش روحیه و باور به زندگی مفید در میان آنها خواهد شد و ثانیاً هزینه‌های پرداخت مستمری‌های مادام‌العمر به آنان را از بین خواهد برد. «پیش‌نویس لایحه قانون توسعه کارآفرینی و اشتغال معلولین» با توجه به علل عوامل ذیل‌الذکر تهیه و طراحی شده است:

- افزایش روز افزون تقاضای معلولین برای حضور فعال در بازار کار
- تمایل کارفرمایان و کارآفرینان برای حمایت از کارآفرینی و اشتغال معلولین در صورت وجود مشوق‌ها و حمایت‌های قانونی از آنان
- عدم اجرای کامل قانون جامع حمایت از حقوق معلولین در موضوع کارآفرینی و اشتغال آنان و عدم توجه کامل به کارآفرینی و اشتغال معلولین در آن قانون
- افزایش تعداد معلولین تحصیل کرده و ارتقای سطح تقاضاهای آنان برای برخورداری از زندگی مناسب و رفاه اجتماعی و اقتصادی
- حمایت ویژه از گروه‌های آسیب‌پذیر و آسیب‌دیده و کمک به افزایش توان آنان برای حضور مفید و نظام‌مند در همه عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی
- کاهش فاصله‌های طبقاتی در جامعه و کمک به اجرای اصول بنیادی عدالت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی
- دستیابی به اهداف مترقی سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و ایجاد الگوهای قانونی برای حضور اثرگذار معلولین در جامعه
- ایجاد بسترهای لازم برای رشد و توسعه خلاقیت و نوآوری‌های معلولین و کمک به کارآفرینی و شکوفایی آنان
- بهره‌مندسازی جامعه از توانایی‌های تخصصی معلولین و رعایت حقوق شهروندی آنان
- ایجاد فرصت‌های بیشتر و بهتر کارآفرینی و اشتغال برای معلولین و تلاش برای فراهم سازی اشتغال برابر آنان در بازار کار
- عدم وجود مجموعه کاملی از قوانین برای حمایت از توسعه کارآفرینی و اشتغال معلولین امیدواریم با توجه به سیاست‌های دولت خدمتگزار مبنی بر اجرای عدالت و مهرورزی به مردم و همچنین با نظر به تعهد انسانی و اخلاقی نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی به حمایت از حقوق معلولین؛ تصویب و اجرای این قانون مشکلات و معضلات فراوان معلولین را برای حضور در بازار کار حل نماید و زمینه‌های توسعه رفاه و زندگی مناسب را برای آنان فراهم نماید. ان‌شاء...

پیش نویس لایحه قانون توسعه کار آفرینی و اشتغال معلولین

ماده یک :

دولت موظف است بستر های مناسب برای توسعه کارآفرینی و اشتغال معلولین را فراهم نماید و حمایت ها و اقدامات لازم برای خودکفایی و توانمندسازی آنان انجام دهد.

تبصره ۱:

منظور از معلول در این قانون عبارتست از افرادی که به تشخیص کمیسیون پزشکی سازمان بهزیستی به دلیل ضایعه جسمی،ذهنی،روانی یا توام، اختلال مستمر و قابل توجهی در سلامت و کارایی عمومی آنان ایجاد شود به گونه ای که موجب کاهش استقلال فرد در زمینه های اجتماعی و اقتصادی شود.

تبصره ۲:

منظور از معلول شاغل در این قانون عبارتست از معلولینی که دارای توانایی انجام کار می باشند و در مراکز کسب و کار بخش غیر دولتی یا در وزارتخانه ها،سازمان ها،نهادهای، شهرداری ها،شرکت های دولتی،بانک ها و موسسات مالی و اعتباری یا بصورت خوداشتغالی یا تعاونی به کار مشغول می باشند.

تبصره ۳:

منظور از معلول جویای کار در این قانون عبارتست از معلولینی که دارای توانایی انجام کار باشند و مهارت ها و آموزش های لازم برای اشتغال را کسب نموده باشند.

ماده دو :

کارفرمایانی که معلولین جویای کار تحت پوشش سازمان بهزیستی را در مراکز کسب و کار خود استخدام کنند با رعایت شرایط زیر از "یارانه حقوق و دستمزد معلولین شاغل" استفاده خواهند کرد :

الف : مدت قرارداد استخدامی کارفرما با معلول شاغل حداقل ۱ سال باشد.

ب : حقوق و دستمزد معلول شاغل بر اساس مصوبات شورای عالی کار و سایر قوانین و مقررات مربوطه بطور کامل از سوی کارفرما پرداخت شود.

ج : سایر مزایای قانونی تصریح شده در قانون کار (مزایای رفاهی کارگران) به معلول شاغل اختصاص داده شود.

تبصره ۱:

منظور از یارانه حقوق و دستمزد عبارتست از : پرداخت حداکثر ۵۰ درصد حقوق و دستمزد ماهانه معلول شاغل با توجه به میزان معلولیتش (شدید- متوسط - خفیف) توسط سازمان بهزیستی کشور به کارفرمایی که معلول را استخدام کرده است.

تبصره ۲:

یارانه حقوق و دستمزد برای هر معلول شاغل در بخش مزدبگیری غیردولتی تا ۵ سال قابل پرداخت می باشد.

تبصره ۳:

دستورالعمل مربوط به چگونگی پرداخت یارانه حقوق و دستمزد به معلولین شاغل توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی با هماهنگی وزارت کار و امور اجتماعی در اسفندماه هر سال تنظیم و برای سال آینده ابلاغ می شود.

ماده سه:

کارفرمایانی که در مراکز کسب و کار خود ، معلولین جویای کار را استخدام نمایند ، مشروط بر آن که مدت قرارداد استخدامی آنان با معلول شاغل حداقل ۱سال باشد- با توجه به تعداد معلولینی که استخدام کرده اند- از بخشودگی مالیاتی برخوردار می شوند.

تبصره ۵:

دستورالعمل مربوط به این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و با هماهنگی وزارت اقتصاد و دارایی در اسفندماه هر سال تنظیم و برای سال آینده ابلاغ می شود.

ماده چهار :

کارفرمایانی که در مراکز کسب و کار خود معلولین را استخدام نمایند ، مشروط بر آن که مدت قرارداد استخدامی آنان با معلول شاغل بیش از ۱ سال باشد، از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف می شوند.

تبصره ۱:

معلولینی که بصورت خوداشتغالی یا در کارگاه های اشتغال خانگی مشغول به کار می باشند از پرداخت سهم بیمه خویش فرمایی معاف می شوند.

تبصره ۲:

معلولین جویای کار برای دریافت مجوز های قانونی ایجاد کسب و کار خانگی در اولویت می باشند.

تبصره ۳:

دستورالعمل این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی با هماهنگی سازمان تامین اجتماعی و سازمان بهزیستی کشور و وزارت کار و امور اجتماعی در اسفند ماه هر سال، تنظیم و برای سال آینده ابلاغ می شود.

ماده پنج:

کارگاه های خود اشتغالی و اشتغال خانگی ، تعاونی های کارآفرینی و اشتغال ، مراکز کارآفرینی و اشتغال معلولین ، همچنین آموزشگاه هایی که آموزش های فنی و حرفه ای یا آموزش های کارآفرینی و توسعه مهارت های کسب و کار یا سایر آموزش های منجر به اشتغال را به معلولین ارائه می دهند از پرداخت مالیات و عوارض سالانه شهرداری معاف می باشند .

تبصره ۵:

دستورالعمل این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی ، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت کار و امور اجتماعی (سازمان ملی مهارت)، وزارت تعاون و شورای عالی استان ها (وزارت کشور) ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این قانون تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده شش:

تمام معلولین شاغل در وزارتخانه ها ، سازمان ها ، نهادها ، شهرداری ها، شرکت های دولتی ، بانک ها و موسسات مالی و اعتباری دولتی و همچنین مراکز کسب و کار بخش غیردولتی از پرداخت مالیات بر حقوق و دستمزد معاف می شوند.

تبصره:

دستورالعمل این ماده ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این قانون توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده هفت:

وزارت رفاه و تامین اجتماعی مکلف است با ایجاد صندوق حمایت از کارآفرینی و اشتغال معلولین نسبت به پرداخت تسهیلات وام ارزان قیمت به طرح‌های کارآفرینی و اشتغال معلولین اقدام نماید. دولت مکلف است اعتبار مالی مورد نیاز این صندوق را بصورت بودجه سالانه تأمین نماید.

تبصره:

آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده هشت:

شرکت‌ها و موسساتی که در راستای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، فعالیت‌های واگذار شده توسط بخش دولتی را برعهده خواهند گرفت مکلفند حداقل ۲ درصد نیروی انسانی مورد نیاز خود را از معلولین جویای کار تامین نمایند.

تبصره ۱:

انجمن‌ها، تشکل‌ها و تعاونی‌های معلولین در دریافت خدمات ناشی از واگذاری‌های اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی در اولویت قرار دارند.

تبصره ۲:

دستورالعمل این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و وزارت امور اقتصاد و دارایی حداکثر ظرف مدت ۳ ماه پس از ابلاغ این قانون، تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده نه:

کارفرمایی که ابزار و وسائل مورد نیاز برای حرفه‌آموزی و اشتغال معلولین را از سایر کشورها به ایران وارد نمایند و برنامه‌ها و فعالیت‌ها و ابزارهای حرفه‌آموزی و اشتغالی آنان مورد تایید

وزارت رفاه و تامین اجتماعی باشد از پرداخت عوارض گمرکی مربوط به ابزار و وسائل مورد اشاره معاف می‌باشند.

تبصره:

آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت صنایع و معادن و بازرگانی و وزارت کار و امور اجتماعی (سازمان ملی مهارت)، ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ده:

وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری دولتی به منظور حمایت از تامین خدمات توانبخشی معلولین، می‌توانند نسبت به تخفیف زمان کار معلولین شاغل با توجه به میزان معلولیتشان (شدید - متوسط - خفیف) تا دو ساعت در روز اقدام نمایند.

تبصره:

دستورالعمل این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و معاونت برنامه‌ریزی و مدیریت سرمایه انسانی ریاست جمهوری، ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این قانون تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده یازده:

وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری بخش دولتی و مراکز کسب و کار بخش غیردولتی و همچنین دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و مدارس مکلفند در روز جهانی معلولین (۱۲ آذر) نسبت به اجرای برنامه‌های تجلیل از معلولین اقدام نمایند.

ماده دوازده:

معلولین شاغل در وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری بخش دولتی و مراکز کسب و کار بخش غیردولتی با پرداخت حداقل بیست سال سهم بیمه تامین اجتماعی - بدون رعایت شرایط سنی - می‌توانند بازنشسته شوند.

تبصره ۱:

معلولان زن شاغل با پرداخت حداقل هفده سال سهم بیمه تامین اجتماعی _ بدون رعایت شرط سنی - می توانند بازنشسته شوند.

تبصره ۲:

مدت ۲ ماه به مرخصی زایمان معلولان زن شاغل اضافه می شود.

تبصره ۳:

آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی ، سازمان بازنشستگی کشور، سازمان تأمین اجتماعی و معاونت برنامه ریزی و مدیریت سرمایه انسانی ریاست جمهوری ظرف مدت ۳ ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

ماده سیزده:

وزارت رفاه و تامین اجتماعی مکلف است حمایت‌های لازم را برای ایجاد و توسعه مراکز کارآفرینی و اشتغال معلولین انجام دهد و در این مراکز ، خدمات آموزش و اشتغال و بازاریابی و فروش محصولات معلولین را با بهره‌گیری از توان اجرایی بخش غیردولتی ارائه نماید.

تبصره ۵:

دستور العمل این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی حداکثر ۳ ماه پس از ابلاغ این قانون، تهیه و تنظیم خواهد شد.

ماده چهارده:

وزیر رفاه و تامین اجتماعی عضو شورای عالی اشتغال و مدیران کل واحدهای اجرایی سازمان بهزیستی در استان‌ها عضو کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری استان می‌باشند .

ماده پانزده:

وزارتخانه‌ها ، سازمان‌ها ، نهادها ، شرکت‌های دولتی، شهرداری ها، بانک ها و موسسات مالی و اعتباری بخش دولتی مکلفند حداقل ۵ درصد مجوزهای استخدام نیروی انسانی خود را (رسمی، پیمانی، قراردادی) در اختیار معلولین قرار دهند . (اصلاح بند الف ماده هفت قانون جامع حمایت از حقوق معلولان)

تبصره ۱:

مدت ۳ سال به شرط سنی معلولین جویای کار افزوده می شود.

تبصره ۲:

وزارت رفاه و تامین اجتماعی مکلف است با همکاری معاونت برنامه ریزی و مدیریت سرمایه انسانی ریاست جمهوری نسبت به طراحی، تدوین و تنظیم دستورالعمل نحوه استفاده معلولین شاغل از "آیین نامه دورکاری" ۳ ماه پس از تصویب این قانون اقدام نماید.

ماده شانزده:

وزارت رفاه و تامین اجتماعی (سازمان بهزیستی کشور) مکلف است با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی (سازمان ملی مهارت) و با بهره‌گیری از توان اجرایی بخش غیردولتی نسبت به ایجاد و راه‌اندازی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای ویژه معلولین اقدام نماید و حمایت‌های مالی لازم از این آموزشگاه‌ها را در قالب پرداخت یارانه آموزش انجام دهد.

تبصره:

دستورالعمل این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و وزارت کار و امور اجتماعی ظرف مدت ۳ ماه پس از ابلاغ این قانون، تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده هفده:

دولت) مکلف است حمایت‌های لازم را از معلولین و مددجویان مخترع، مبتکر، نویسنده، شاعر، هنرمند، خلاق، نوآور و کارآفرین انجام دهد و زمینه‌های رشد و شکوفایی استعدادهای آنان را فراهم سازد.

تبصره:

دستورالعمل این ماده توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و بنیاد ملی نخبگان ۳ ماه پس از تصویب این قانون، تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده هیجده:

وزارت کار و امور اجتماعی مکلف است با همکاری وزارت رفاه و تامین اجتماعی، بنیاد شهید و امور ایثارگران و سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی نسبت به ساماندهی "کمیته طراحی و تنظیم استانداردهای خدمات آموزشی مورد نیاز معلولین و جانبازان" و طراحی، تدوین

و تنظیم "فرهنگ مشاغل ویژه معلولین و جانبازان" اقدام نماید و نسبت به توسعه و مناسب سازی آموزش ها برای آنان اقدام نماید.

ماده نوزده:

وزارت کار و امور اجتماعی مکلف است با همکاری وزارت رفاه و تامین اجتماعی نسبت به ساماندهی و سازماندهی "مراکز مشاوره شغلی و کاریابی" و "مراکز مشاوره، اطلاع رسانی و خدمات کارآفرینی" ویژه معلولین اقدام نماید.

ماده بیست:

وزارت رفاه و تامین اجتماعی مکلف است با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی و مرکز آمار ایران نسبت ایجاد بانک اطلاعات جامع کارآفرینی و اشتغال معلولین و مددجویان اقدام نماید.

ماده بیست و یک:

وزارت کار و امور اجتماعی مکلف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت رفاه و تامین اجتماعی و بنیاد شهید و امور ایثارگران نسبت به طراحی، تدوین و تنظیم آیین نامه های حفاظت، ایمنی و بهداشت کار ویژه معلولین و جانبازان اقدام نماید.